

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 22 januari 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Förordning (EG) nr 44/2001 — Artikel 5.3 —
Särskilda behörighetsregler om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden — Upphovsrätter —
Elektroniskt innehåll — Internetpublicering — Fastställande av den ort där skadan inträffade —
Kriterier”

I mål C-441/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Handelsgericht Wien (Österrike) genom beslut av den 3 juli 2013, som inkom till domstolen den 5 augusti 2013, i målet

Pez Hejduk

mot

EnergieAgentur.NRW GmbH,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen samt domarna K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan (referent) och A. Prechal,

generaladvokat: P. Cruz Villalón,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Pez Hejduk, genom M. Pilz, Rechtsanwalt,
- EnergieAgentur.NRW GmbH, genom M. Wukoschitz, Rechtsanwalt,
- Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vlácil, båda i egenskap av ombud,
- Portugals regering, genom L. Inez Fernandes och E. Pedrosa, båda i egenskap av ombud,
- Schweiz regering, genom M. Jametti, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

— Europeiska kommissionen, genom A.-M. Rouchaud-Joët och M. Wilderspin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 11 september 2014 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 5.3 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).
- 2 Begäran om förhandsavgörande har framställts i ett mål mellan Pez Hejduk, med hemvist i Wien (Österrike), och EnergieAgentur.NRW GmbH (nedan kallat EnergieAgentur), med säte i Düsseldorf (Tyskland). Målet rör en talan om fastställelse av ett upphovsrättsintrång till följd av publiceringen på EnergieAgenturs webbplats av fotografier som framställts av Pez Hejduk utan hennes samtycke.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 44/2001

- 3 Det framgår av skäl 2 i förordning nr 44/2001 att syftet med förordningen är att, för att få den inre marknaden att fungera väl, införa ”bestämmelser som gör reglerna om behörighetskonflikter på privaträttens område mer enhetliga och som förenklar formaliteterna, så att domar från de medlemsstater som är bundna av denna förordning kan erkännas och verkställas enkelt och snabbt”.
- 4 Skälen 11, 12 och 15 i förordningen har följande lydelse:

”(11)
Behörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist, och det måste alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till partsautonomin gör det berättigat att använda någon annan anknytning. I fråga om juridiska personer bör hemvisten definieras autonomt så att de gemensamma reglerna blir klara och behörighetskonflikter kan undvikas.

(12) Principen om att domstolen där svaranden har hemvist är behörig bör kompletteras med alternativa behörighetsregler i de fall där det finns en nära koppling mellan domstolen och tvisteföremålet eller då detta krävs för att underlätta rättskipningen.

...

(15) För att rättskipningen skall fungera väl, måste man minimera möjligheten för simultana förfaranden och se till att oförenliga domar inte meddelas i två medlemsstater. ...”
- 5 Reglerna om domstols behörighet återfinns i kapitel II i förordningen.

- 6 Artikel 2.1 i förordning nr 44/2001, som ingår i avsnitt 1 med rubriken "Allmänna bestämmelser", i kapitel II, har följande lydelse:

"Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap."

- 7 Artikel 3.1 i förordningen, som ingår i samma avsnitt 1, har följande lydelse:

"Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat får väckas vid domstol i en annan medlemsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitten 2–7 i detta kapitel."

- 8 Artikel 5.3 i förordningen ingår i avsnitt 2 med rubriken "Särskilda behörighetsregler" i kapitel II. I artikel 5.3 föreskrivs följande:

"Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat:

...

- 3) om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen i den ort där skadan inträffade eller kan inträffa,"

Direktiv 2001/29/EG

- 9 Artikel 1.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGT L 167, s. 10) har följande lydelse:

"Detta direktiv avser det rättsliga skyddet för upphovsrätt och närstående rättigheter inom den inre marknaden, med särskild tonvikt på informationssamhället."

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 10 Det framgår av beslutet om hänskjutande att Pez Hejduk är arkitekturfotograf till yrket och bland annat har skapat fotografiska verk som visar byggnadsverk ritade av den österrikiska arkitekten Georg W. Reinberg. Denne ska i samband med en kongress organiserad av EnergieAgentur den 16 september 2004 ha använt sig av flera av Pez Hejduks fotografier för att åskådliggöra sina byggnadsverk, vilket han hade fått Pez Hejduks tillåtelse att göra.
- 11 Därefter ska EnergieAgentur, utan Pez Hejduks medgivande och utan att lämna någon information om upphovsrätten, ha gjort ovannämnda fotografier tillgängliga och nedladdningsbara för allmänheten på sin webbplats.
- 12 Pez Hejduk ansåg att EnergieAgentur hade gjort intrång i hennes upphovsrätt och väckte talan vid Handelsgericht Wien för att utverka skadestånd på 4 050 euro samt en rätt att på svarandens bekostnad låta offentliggöra domen.
- 13 Enligt den hänskjutande domstolen hänvisade Pez Hejduk till stöd för sitt val av domstol till artikel 5.3 i förordning nr 44/2001. EnergieAgentur invände att Handelsgericht Wien saknade internationell och lokal behörighet, då företagets webbplats inte är avsedd för Österrike och då det inte räcker med att det är möjligt att från den medlemsstaten ta del av innehållet på den aktuella webbplatsen för att tillerkänna nämnda domstol behörighet i målet.

- 14 Mot denna bakgrund beslutade Handelsgericht Wien att vilandeförklara målet och att till domstolen hänskjuta följande fråga:

”Ska artikel 5.3 i förordning [nr 44/2001] tolkas så, att i ett mål om intrång i upphovsrätten närstående rättigheter med anledning av att en fotografisk bild gjorts tillgänglig på en webbsida vars toppdomän tillhör en annan medlemsstat än den medlemsstat där rättighetsinnehavaren har sitt hemvist, så får talan bara väckas i

- den medlemsstat där den påstådde intrångsgöraren har sitt säte, samt
- i den eller de medlemsstater som webbsidan mot bakgrund av dess innehåll kan anses vara avsedd för?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 15 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att vid ett påstått intrång i till upphovsrätten närstående rättigheter som är skyddade i den medlemsstat där talan väckts vid domstol, så är den domstolen behörig att pröva en skadeståndstalan som grundar sig på intrång i dessa rättigheter genom publicering av skyddade fotografier på en webbplats som är åtkomlig från domstolens domkrets.
- 16 Det ska inledningsvis erinras om att artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas självständigt och restriktivt (se, för ett liknande resonemang, dom *Coty Germany*, C-360/12, EU:C:2014:1318, punkterna 43–45).
- 17 Det är endast med undantag från den grundläggande principen i artikel 2.1 i förordning nr 44/2001 om att domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist är behöriga som det i kapitel II, avsnitt 2, i förordningen föreskrivs ett antal särskilda behörighetsregler, däribland den behörighet som följer av artikel 5.3 i nämnda förordning (dom *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, punkt 44).
- 18 Det framgår av domstolens praxis att uttrycket ”den ort där skadan inträffade eller kan inträffa” i artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 kan avse både den ort där skadan uppkom och den där den skadevällande händelsen inträffade, vilket medför att talan kan väckas mot svaranden vid domstolen på den av dessa två orter som käranden väljer (dom *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, punkt 46).
- 19 Det följer härvid av fast rättspraxis att behörighetsregeln i artikel 5.3 i förordningen grundas på att det finns en särskilt nära anknytning mellan tvisten och domstolarna i den ort där skadan inträffade eller kan inträffa, vilket med hänsyn till intresset av en god rättskipning och ett ändamålsenligt förfarande gör det befogat att dessa domstolar ges behörighet (dom *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, punkt 47).
- 20 Eftersom fastställandet av ett av de anknytningsmoment som fastslagits i den rättspraxis som angetts ovan i punkt 18 ska göra det möjligt att fastställa behörigheten för den domstol som objektivt är den mest lämpade att avgöra huruvida rekvisiten för svarandens ansvar är uppfyllda, kan talan enbart väckas vid domstolen inom den domkrets där det relevanta anknytningsmomentet finns (dom *Coty Germany*, EU:C:2014:1318, punkt 48 och där angiven rättspraxis).
- 21 Vidare ska det preciseras att även om *Pez Hejduk* i det nationella målet gjorde gällande att publiceringen av hennes fotografier på en webbplats utan hennes samtycke utgjorde upphovsrättsintrång finner den hänskjutande domstolen att detta påstående särskilt avser till upphovsrätten närstående rättigheter.

- 22 Det ska erinras om att även om upphovsrätter, särskilt med tillämpning av direktiv 2001/29, med automatik ska vara skyddade i samtliga medlemsstater, lyder de under territorialitetsprincipen. Intrång kan således ske i dessa rättigheter i var och en av medlemsstaterna i enlighet med den materiella rätt som är tillämplig (se dom Pinckney, C-170/12, EU:C:2013:635, punkt 39).
- 23 För det första är den händelse som förorsakat skadan, vilken definieras som den handling som ligger till grund för skadan (se dom Zuid-Chemie, C-189/08, EU:C:2009:475, punkt 28), inte relevant för att fastställa att den domstol vid vilken talan har väckts är behörig i ett sådant mål som det nationella målet.
- 24 I en sådan situation som den i det nationella målet, där den påstådda lagöverträdelsen består i ett intrång i upphovsrätter och närstående rättigheter genom publiceringen av fotografier på en viss webbplats utan upphovsmannens samtycke, är det nämligen själva utlösandet av den tekniska processen för visning av fotografierna på webbplatsen som är att betrakta som den händelse som förorsakat skadan. Den utlösande faktorn för ett eventuellt upphovsrättsintrång ligger således i webbplatsägarens handlande (se, analogt, dom Wintersteiger, C-523/10, EU:C:2012:220, punkterna 34 och 35).
- 25 I ett sådant mål som det nationella målet kan de handlingar, eller den underlåtenhet att handla, som skulle kunna utgöra intrång endast lokaliseras till orten där EnergieAgentur har sitt säte. Det var nämligen där som företaget fattade och verkställde beslutet att publicera fotografier på en viss webbplats. Det är utrett att företaget inte har sitt säte i den medlemsstat där den hänskjutande domstolen är belägen.
- 26 Det innebär att under sådana förhållanden som de i det nationella målet ägde den händelse som förorsakat skadan rum där företaget har sitt säte, varför denna händelse inte kan grunda behörighet för den domstol vid vilken talan har väckts.
- 27 Det ska för det andra undersökas huruvida en sådan domstol kan vara behörig på grund av den påstådda skadans uppkomst.
- 28 Det ska således fastställas under vilka villkor, med avseende på artikel 5.3 i förordning nr 44/2001, skadan av ett påstått intrång i en upphovsmans rättigheter uppkommer eller kan uppkomma i en annan medlemsstat än den i vilken svaranden fattade och verkställde beslutet att publicera fotografier på en viss webbplats.
- 29 Domstolen har redan tidigare angett att orten där skadan uppkommer i den mening som avses i denna bestämmelse kan variera beroende på beskaffenheten hos den rättighet som det påstådda intrånget avser, men även att, för att det ska anses att en skada kan uppkomma i en viss medlemsstat, det krävs att den rättighet som det påstådda intrånget avser är skyddad i den medlemsstaten (se dom Pinckney, EU:C:2013:635, punkterna 32 och 33).
- 30 Vad gäller denna andra aspekt har Pez Hejduk i det nationella målet gjort gällande att hon har blivit utsatt för upphovsrättsintrång genom publiceringen av hennes fotografier på EnergieAgenturs webbplats. Det är utrett, såsom bland annat framgår ovan av punkt 22, att de rättigheter som hon åberopar är skyddade i Österrike.
- 31 Beträffande risken för att skadan ska uppkomma i en annan medlemsstat än den där EnergieAgentur har sitt säte har detta bolag framhållit att företagets webbplats, där de omtvistade fotografierna har publicerats och som använder en nationell tysk toppdomän, nämligen de-domänen, inte är avsedd för Österrike och att skadan således inte har uppkommit i den medlemsstaten.

- 32 Det framgår av domstolens praxis att till skillnad från artikel 15.1 c i förordning nr 44/2001, som tolkades i dom Pammer och Hotel Alpenhof (C-585/08 och C-144/09, EU:C:2010:740), medför artikel 5.3 i denna förordning inte något krav på att den aktuella webbplatsen ska "rikta sig till" den medlemsstat i vilken talan väcktes (se dom Pinckney, EU:C:2013:635, punkt 42).
- 33 Vid fastställandet av orten för skadans uppkomst som grund för en domstols behörighet enligt artikel 5.3 i förordning nr 44/2001, saknar det således betydelse att webbplatsen i det nationella målet inte är avsedd för den medlemsstat i vilken talan väcktes.
- 34 Domstolen finner således att under sådana förhållanden som i det nationella målet utgör uppkomsten av skada och/eller risken för uppkomst av skada en följd av att de fotografier som Pez Hejduk har gjort gällande rättigheterna till finns tillgängliga via EnergieAgenturs webbplats i den medlemsstat i vilken talan väcktes.
- 35 Här bör det preciseras att frågan om omfattningen av den skada som har gjorts gällande av Pez Hejduk ingår i prövningen av talan i sak. Den frågan kan inte ha någon relevans för prövningen av vilken domstol som är behörig.
- 36 Det ska dock erinras om att när det skydd för upphovsrätt och till upphovsrätten närstående rättigheter som säkerställs av den medlemsstat där talan väckts enbart omfattar denna medlemsstats territorium, är den domstol där talan väckts, på grund av orten för den påstådda skadans uppkomst, endast behörig att pröva den skada som vållats inom den medlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, dom Pinckney, EU:C:2013:635, punkt 45).
- 37 Domstolarna i andra medlemsstater är nämligen i princip fortfarande behöriga, med hänsyn till artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 och territorialitetsprincipen, att pröva en fråga om skadlig inverkan på upphovsrätter och till upphovsrätten närstående rättigheter på respektive medlemsstats territorium, eftersom dessa domstolar är bättre lämpade att bedöma om det verkligen har skett ett intrång i de ovannämnda i den berörda medlemsstaten skyddade rättigheterna och att fastställa arten av den skada som vållats (se, för ett liknande resonemang, dom Pinckney, EU:C:2013:635, punkt 46).
- 38 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den hänskjutna frågan besvaras enligt följande. Artikel 5.3 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att vid ett påstått intrång i upphovsrätten och i till upphovsrätten närstående rättigheter som är skyddade i den medlemsstat där talan väckts vid domstol, så är den domstolen behörig – på grund av orten för skadans uppkomst – att pröva en skadeståndstalan som grundar sig på intrång i dessa rättigheter genom publicering av skyddade fotografier på en webbplats som är åtkomlig från domstolens domkrets. Den domstolen är endast behörig att pröva den skada som vållats inom den medlemsstat som den tillhör.

Rättegångskostnader

- 39 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Artikel 5.3 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att vid ett påstått intrång i upphovsrätten och i till upphovsrätten närstående rättigheter som är skyddade i den medlemsstat där talan väckts vid domstol, så är den domstolen behörig – på grund av orten för skadans uppkomst – att pröva en skadeståndstalan som grundar sig på

intrång i dessa rättigheter genom publicering av skyddade fotografier på en webbplats som är åtkomlig från domstolens domkrets. Den domstolen är endast behörig att pröva den skada som vållats inom den medlemsstat som den tillhör.

Underskrifter